

LA RENAXENSA

15 DE MARS

LA LLEENDA DEL JUHEU ERRANT ⁽¹⁾

¿Qui es eix home vèll que corra tant?
—Qui vols que sia, lo Juhèu errant.

Cant popular del Sigle XIII.

I.

Al comensar la primera creuhada lo malestar de la Europa era tan gran que segons un cronista d'aquell temps (2) *la vida pareixia un infern anticipat*.

Era l'poble tan infelís, tan desgraciat que sempre en tot y per tot creya veurhi l'avis fatidich d'alguna calamitat pròxima. Y las calamitats se sucsehian ab tanta frecuencia, que gayre-bè sempre confirmadas sas prediccions

(1) Fragment d'un llibre inédit titolat «LA MORT Y L' DIABLE, *Historia y Filosofía de dos conceptos terribles*», escrit en llengua castellana, y vertit á la nostra pel mateix autor.

(2) Raoul Glauber, monjo francès. Sigle XIII.

terribles. Las pestas, las guerras, las tempestats, las sequedats ó la fam, tot tenia sòs correus. Avans de compareixer en una comarca, sos malaventurats habitants veyan en lo cel, durant varias nits consecutivas, cometas d' estranyas formas, meteoros de llum sinistra, y l' poble piadòs creya que la divina Providencia se servia d' aquellas espantadoras lletras cósmicas per escriureli en l' espay las novas plagas ab que pensava affigirlo. Y aixís com creya ab los correus del cel, creya també que n' hi habian en la terra.

De conformitat ab lo últim aparegué una llegenda estranya cual personatge vingué á ser la encarnació de la desgracia perpétua, del càstich etern, del sufriment immortal, la vida perdurable, pero no la del gotj sinó la del remordiment y del martiri. ¿Pot donarse res més desolador que la immortalitat del sufriment?

Aquest ser, vivent en tots los temps, missatger de desastres, testimoni permanent d' horrors, viatger de la mort qu' esportava á tots los territoris, era lo *Juhèu errant*. Estava condemnat á caminar y viure mentres lo món fòs món. Llegenda engendrada per algun poeta apocalíptich, ó potser per algun predicador visionari de cervell malalt á forsa de meditar sobre la Passió y Mort del Crist, fòu no més, en sòn origen, que la historia del poble juhèu simbolisada en un personatge imaginari: pero aviat se trasformá en positiva creyensa en un ser vivent.

En la edat Mitja s' aplicavan frecuentment al individu los modos de ser de la colectivitat, de lo cual ne resultavan aquestos dogmas desoladors, aqueixas llegendas esparveradoras qu' augmentavan la pussilanimitat y aburrimient dels que hi creyan.

Los juheus havian demanat la crucificació del Nasareno. Se l's hi enviá un indult y per escarni l' aprofitaren per un malvat. Lo sentenciaren y executaren ab las més horribles profanacions de sa divina persona. Bèn prompte sas sanguinarias sublevacions contra l' poder dels Cèssars los valgué la destrucció de sa ciutat santa, y la merescuda expulsió de sòn territori; desde llavors, poble errant en mitj dels altres, es espoliat, repel·lit, burlat y maltractat en totas parts allà hont va, y no obstant atravessa las societats y las civilisacions sufrint totas sas crisis, sas terrabastadas y fins sas revolucions sens perdre sòn caràcter, sens cam-

biar de religió, sens ni tan sols modificar sos ritos, esperant impertèrrit la vinguda del Messias.

Lo Juhèu errant, donchs, no representa més que l' poble deïcida espiant sòn crim inmens fins à la consumació dels sigles.

Aqueix personatge fòu importat d'orient per los creuhats, segons afirman tots los historiadors que s' han ocupat d' aquesta llegenda. A principis del sigle XIII, ningú l' havia vist en Europa y no obstant feya ja algun temps que s' creya fermament en sa existencia.

II.

Era un tal Joseph, juhèu de naixensa y sabater d' ofici, casat y ab fills, qu' habitava en Jerusalem en temps del emperador Tiberi.

Lo dia en que portavan lo Salvador al Calvari per poder-lo veure passar va sortir al portal de sa casa. Rendit lo bon Jesús per la fatiga volgué descansar en lo marxapeu de casa l' Juhèu y al intentarho va pegarli aqueix malvat tan forta empenta que l' fèu caure tot llarch sobre las duras pedras, mentres ab veu despiadada li cridava: — «¡Trasca, trasca, que no te n' falta gayre!

— «Jo descansaré aviat y tu correrás sempre», — li respongué lo fill de Dèu mirantlo de fit à fit ab enèrgica mirada.

Y desd' aquell dia al impío juhèu lo repós li está vedat: ni tan sols podrà tenir lo descans que la mort nos proporciona.

Quan aixó va passarli, tenia un infantó à l's brassos; y apenas l' Home-Dèu li hagué dictada tan terrible sentència, qu' impulsat per una forsa misteriosa, estranya à sòn voler, deixá sòn petit fill en terra y s' posá à caminar à grans gambadas. Surtí de la ciutat y caminant, caminant, pujá al Calvari y allí vegé de pas crucificar al Redemptor del home. Fugint d' allí, l' atraparen tot fent via las universals perturbacions que presentá la naturalesa à la mort del Criador, y al veure apagar-se l' sol, enrogir-se la lluna, caure l's astres, esberlarse la terra y alsarse los morts esfarehits de dins las tombas, conegué la horrible falta qu'

havia comés y compregué—ja tart—qu' aquell caminar era l' cástich etern de sòn pecat sacrílech. Connogut y empenedit, se dirigí al Jordá y s' fèu cristiá al atravessar-lo rebent lo baptisme de las propias mans del apóstol Anani. Y continuá caminant á tota pressa.

Fatigat, desitjant la mort, torná enderrera y s' encaminá dret á Jerusalem, pera trovar-la entre l's sèus lo dia en que l' romá hi calava foch en cástich de sas insurreccions sangnantas. Quan hi entrá las murallas queyan, s' enderrocavan las casas, se deplomavan los archs, aixafant á l's qui aturdivats per las flamas y asfixiats per la fumera no tenian esma de trovar lo camí per ahont escapars d' aquella hecatombe. Y á 'n ell, que s' hi havia ficat per trovarhi la fi de sòs dias, ni una pedra l' tocava, ni una viga li queya á sobre, ni l' fum l' asfixiava, ni l' socarravan las flamas!—Al passar per un dels carrerons de la ciutat santa oygué surtir gemechs desgarradors del fons d' un edifici que cremava; tombá l' cap, guaytà y vegé á dós joves que recargolantse entre las brasas s' hi morian... ¡eran sos nèt; y ab tot y haberlos conegut, tingué de seguir caminant sens poder entrar á socórrel's!

Passá per Roma lo dia en que l's bárbaros hi entravan y no obstant d' haver traspasat las filas de l's combatents, tampoch pogué trovar allí la mort, la mort que tant desitjava. Crusá l' Agro romá y caminant, caminant, arrivá finalment á una costa. La costa era espadada: en una de las més elevadas simas hi havia una roca que semblava suspesa sobre las ayguas; s' hi dirigí y s' hi enfilá. En tant regnava una tempestat desfeta. Lo llamp com un fuhet de foch serpentejava sobre l' cel negrench; las ònas bramavan furiosas, aixecantse encrespadas com impacientas per engolir-lo. Llavors va regositjarse:—«Per fi vatj á morir» esclamá y va tirar-se á l' abisme. ¡Vana esperansa! Es mes lleuger que l' aygua: sura per demunt de las ònas y aqueixas lo portan á llunyadanas platjas. Y tot just posada havia la planta del peu sobre l' arena, que ya tornaba á fer via tot depressa.

Recorregué la Fransa quan los franchs y l's gals se disputavan lo domini d' aquellas terras. Passá per entremitj de boscos de llansas, l' arreplegaren ruxats de fletxas y xáfechs de xussos; núvols de pedras passavan frech-á-frech

de són cap bronzint ab furia; y ni una pedra li esclafà la testa, ni un dard li ferí l' pit, ni una sola llansa l' traspassava.

La guerra assolà aviat la Germania. Boscos seculars foren aliment de las flamas. Enfurismat va precipitarse al cor d' aquellas selvas encesas y mentres los mès corpulents arbres eran reduhíts á cendras, ell era respectat per las devoradoras flamaradas. La maledicció de Dèu l' havia tornat refractari al foch, invulnerable pe' l' ferro, y mès lleuger que l' aygua.

Menà sos passos á Nopols, y ab gran fatiga pujá al Vesubi quan espurnetjs sulfurosos anunciavan una erupció próxima. La erupció esclatá y ell, impávit, apuntalant lo peu á la vorada del cráter s' hi llessá á dintre. Las entranyas de la terra s' esgarrifaren de retenirlo y l' escupiren pel mateix lloch hont havia entrat. Lo volcá va vomitarlo bramant entre un núvol de fum y un riu de lava que l' portá al mar: y l' mar va durlo á las riberas espanyolas.

La Espanya lluytava en tant heroycament per sacudirse la morisma.—«Tal volta en mans d' infidels trovaré la mort» pensá; y recorregué tota la península á la busca de combats. Mil voltas se ficá al mitj de la barreja embestint de dret á l's sarrahins; moltes se trová dintre l's remolins de cimitarras y espasas: los caps queyan tallats á ran, y l' sèu continuava ferm sòbre sas espatllas. Las destrals d' aquells agegantats africans se trencavan demunt de sa testa com si fossen de vidre, y las fullas damasquinas s' esmosavan en són coll. Devant de Tarifa se posá á las bocas de las bombardas del Rey Anfós; las pilotas de ferro relliscavan bronzint sòbre són cos y seguian són curs: tampoch aixís podia morir-se.

Mès tart, per las derrerías del sigle xiv, entrá en una *aljama* un dia de setmana santa: las turbas s' amotinavan per las plassas veins, predicadors fanátichs las abordavan contra l's juhèus recordantlos hi al viu los torments y mort del Fill de Dèu. La xusma devota entrava á reu en la juhería guiada per frares venjadors de la mort del Cristo, y nobles afanyosos de destruir los documents qu' atestiguavan sos manlleus, y l's amotinats que tan adelerats per matar juhèus anaban, passavan per devant del etern Juhèu sense véurel'.

Un somatent municipal assitià un dia à un senyor dins sòn castell. Veyentse lo feudal acorralat en sòn cau y pròxim à veure cumplerta en sa propia persona la tremenda Justícia del poble, aparellà una mina y resolgué arbolarse avants que caurer en mans plebeyas. Y afanyós de morir l'infelis Juhèu marxà al assalt ab las hostes proleterias. S'enfilà à un marlet y apenas pujat hi havia esplotà la mina. L'espetchc fòu horrible. Lo juhèu fou disparat enlayre barrejat ab las desferras del castell y l's membres dels que l'asaltaban, y anà à caure intacte al mitx de las planuras d'Àfrica. No podia morir *may* ¡era inviolable!

Recorregué ab damera l'arenosa planuria en busca de bestias feras; los lleons y tigres fugian al véurel', los cocodrils torsian sa ruta, las sèrps corrian à amagarse entre las verdissas y fins los elefants, à l's peus dels quals se rebatia, rehusaban esclafarlo. ¡Que terrible era no poder morir *may* sent perdurable testimoni de las desgracias humanas!

Insultà tirans, reptà homes d'armas, se precipità à l's abismes, s'engolfà en las flamas, recorregué comarcas empestadas, s'empassà matzinas, provocà à las feras, sense poder *may* trovar la mort: èll sol quedava sempre dret mentres tot queya: y li era forsa caminar eternament à grans gambadas!

III.

Lo poble senzill, impresionat per tal llegenda veyà en cada pelegrí que passava lo *Juhèu errant*, y no pochs per esplotar la compassió asseguravan sèrho. Fins à l'any 1228 res de positiu d'èll se sabia; sols circulavan vagas y distintas versions sòbre sa existencia: pero en aquesta fetxa un bisbe armeni vingut à Europa per visitar los santuaris inglesos, asseverà à l's monjos de Sant Albán haverlo vist y parlat ab èll allà en Orient. A l'poch temps eixa noticia s'estengué pe' l'continent d'Europa y varias foren las ciu-

(1) En eixa lleyenda hem procurat resumir totas las de que hem tingut noticia que circulaban en la edat mitja en las diversas nacions de Europa.

tats que cregueren veurér tan estrany hoste. Hamburg, Leipzig, Brusselas, Burdeos, Madrit y Nápoli donavan fé d' haver rebuda sa visita.

Segons lo bisbe armeni se deya Joseph Carthafil-lus, segons al tres se deya Ahasverus ó Abasverus y no faltá qui digué que són verdader nom era l' de Isaach Laquedem; de lo cual hi hagué qui dongué per cert qu' existian dós y fins tres *juhèus errants*: y sobre aqueix tèma s' arrivaren á escriure serias disertacions per part dels teólechs de l' época. Com que á voltas asseguravan diversos viatgers haver-lo vist en un mateix temps, á poca diferencia, en ciutats distintas, lo poble, que creya sériament en sa existencia, no podent figurarse que podian dós pobres pelegrins haber fingit á un temps en dós paissos ser un mateix personatge, deya que caminava ab lo vent y qu' era trasportat en un instant d' un lloch á un altre en alas de la tempèsta.

Aixís, quan en un d' aquestos dias d' estiu serens, apareixia un nuvolet com un punt en l' horizon, creixia, s' inflava y acabava en fi per esténdrers' sobre tot lo cel esclatant en aygua y vent, desapareixent al cap de poca estona quedant l' cel pur y seré com poch avans, esclamava la bona gent del camp: «Are l' *Juhèu errant* passa.» Y daba per sèrt que sa aparició coincidia ab tempestats, calamarsadas é inundacions, puig en sa carrera donava tal impuls á l' ayre segons se deya, que de soca y arrel arrencava l's arbres y aixecava las teuladas. Cada cop qu' una epidemia ó una guerra desolava alguna comarca, recordant la gent del poble haver vist passar mès ó menos temps avants algun miserable pelegrí de llarga barba, deya: «lo *Juhèu errant* nos ha portadas aqueixas malaventuras.» Res d' estrany tenia aixó, ja que l's *sermonejaires* li atribuhian anar sempre dret á l's punts hont la mort hi regnava: per veure si podia trovarla, asseguraban que, produhia lluytas, pestes, temporals y tóta mena de misèrias.

La llegenda esgarrifosa d' aquest personatge mitològich va prolongarse fins al renaixement en cual época perdé ja molt de son caràcter fatidich, com tótas las personificacions engendradas per la edat mitxa. Las hi faltava la atmósfera que las mantenía y poch-á-poch anaren desapareixent com negras ombras qu' á la matinada fon la llum del dia.

Lo sentit d'aqueixa ficsió era, en la edat mitja, que lo poble juhèu en càstich del seu crim sols podria arribar á agermanarse ab los altres pobles, en lo cel, al perdonarli Dèu la sèva falta. Avuy dia, nosaltres—humanitaris en lloch de místichs—que no creyém en tals menas de càstichs, y que no fem solidaris á pobles ni á rassas del que hajan pogut fer determinadas situacions, ó determinats individuos, afirmem que la rassa judayca va ja perdent notablement sòn caràcter y que prompte s'fondrà en la Humanitat ja que la Civilizació tendeix á realisar lo cel aquí en la Terra.

POMPEYO. GENER.

DISCURS

PRONUNCIAT EN LA SESSIÓ INAUGURAL QUE CELEBRÀ

LA JOVE CATALUNYA

LO DIA 20 DE FEBRER DE 1875 PER LO PRESIDENT

DE DITA SOCIETAT.

SENYORS;

Xica, y molt xica prova certament, daria de la coneixença que dels més de vosaltres tinch de molt temps ha, si ara al parlarvos desde aquest setí, tan honrós com poch envejat per los difícils serveys que imposa, provás jo de fer gala de pretenciosa modestia y, seguint rutinaries vies, vos retragués coneixements y mérits, qu' en mi mellor podèu valuar vosaltres que jo meteix y dels quals sols m' atreviré á dirvos, y açó ab tot lo sentiment de la meua ànima, que no son ni de bon troc los que voldria.

Mas vosaltres heu volgut distingirme alçantme á la presidencia de la «Jove Catalunya» per la sisena anyada de sa existencia que comença avuy y jo no puch voler altra cosa que complàureus; ja que al ferho aixís, no'm crech pas acceptar lo lloch del entès pilot qui, ab los ulls fixos demunt la carta marina, adverteix al timoner l' endret per hont ha de menar la náu que li ha estat encomanada, sino 'l lloch del guayta que, tot lo amunt possible de la entena més alta de la náu, futura l' horizon ab penetrant mirada per á dar lo crit d' alerta al més mínim perill que distingirhi pugay, totduna que açó haja fet, escorrers' en avall á confondre's ab sos companys de tripulació y treballar ab ells posanthi totes les forces, sens descansar un moment, fins á deixar en banda los illots que corren perill d' embestir, ó amagarse y surtir d' encalc del grapinyador corsari que res

de lo que entra á tret de sos canons perdona ni respecta.

Y en veritat vos dich, á tots quants m' escoltau, que no 'm dòl gota ni gens aguantarme en aquest lloch, fins y á tant que á un altre li toque rellevarme; perque tinch per molt just y rahonat no desatendre un moment aquesta vigilancia, potser may com avuy tan necessaria, y que tal volta ningú podria exercir mellor que un temerós com jo, que fins á poruch, si vos agrada, friso, ja que si be podrà, per allunyarvos d' un perill sospitat y fòra, portarvos á fer tortes y marrades, també es cert que, per descuyt d' ell, no voldrá Déu que vos trovéu á mitjan camí en front del inevitable perill sens que vos haja dit, tan fortament com puga «Alerta, companys méus, alerta, la via que seguim no es pas la bona.»

Mas deixém en aquest punt, fins á després, l' alegoria y permetaume historiar, encara que molt per enlayre y lo menys malament que puga, lo nostre restaurament literari, ja que es l' estat d' ell lo tema que m' he proposat desenrotllar en aquesta vetlla.

Fa quaranta anys que d' una pléyade de genis, un geni més capdalt surtint, féu vibrar les cordes de la catalana lira molt temps ha callada; y com al rompre 'l dia, á la véu del aucell que primer se desperta, tots los altres del bosch en chor responen concertant l' himne de l' auba, cent veus així meteix respongueren espontánees al crit d' en Aribau, fent reverdir lo llorer dels Marchs y dels Febrers, que per lo meteix que no era ferit del llamp de la ira divina senti cercolar la sava en ses entranyes y rompres l' escorça de les branques per á donar surtida á novells tanys, vuy dia floridors y de bon veure.

A la monumental «Oda á la Patria» ab tant d' estupor rebuda com ab dalé llegida, seguiren les elegiaques esparses de n' Anton Martí; «La Noya fugitiva», traduhida per l' inolidable Cortada; lo coronat poema d' en Rubió y Ors «Rondor del Llobregat» y tota una munió d' altres obres de tota genera de diferents poetes y escriptors, qual aparició podria molt bé compararse á un cel entenebrat y fosch que, serenantse totduna, se 'ns mostrás brillantment atapahit d' estrelles resplandentes. Y qu' era poch menys qu' aixís, vinguerenho á provar al poch temps, y ab molt d' acert, n' Anton de Bofarull ab sos «*Provadors Nous*» y ab los *Moderns*

En Víctor Balaguer, evidenciant abdós á l' hora que 'ls que vint anys enrera eran no més uns quants, se trovavan ja esser molts, tot y haverne mort algun dels primers; y que aquell esforç, catalanesch, rebut al començament per los pessimistes y anticatalanistes ab indiferencia y menyspreu á la vegada, trovava echo desde Ull de Ter á les delitoses planes de Valencia y fins á les serralades de l' illa d' or que anomenam Mallorca.

Los Jochs Florals foren lo primer fruyt que lográ la Patria per los esforços d' aquells bons patricis, dignes tots ells d' eterna y gloriosa recordança; y per mi, com també sens dubte per vosaltres, doblement mereixedors, perquè, fins á les hores, solament havian sigut catalanistes no tenint altre objectiu que la gloria de la terra y l' orgull de contribuir ab sos esforços á guanyarla. Per açó, sens dubte, permeté 'l cel que á tant grandió exemple respongués tot seguit una entussiasta joventut, ferma y estudiosa, ab la fé al cor, rica d' esperances y desficiosa ab lo desig de ferse digna de heretar un dia la lira d' or dels mestres y transmetrela á llurs successors, perquè l' echo de l' oda «A la Patria», passant de generació en generació, puga durar lo menys tant com s' aguanten sobre 'l ras de terra los turons del Montserrat. Per açó fôu que 'ls meteixos que havian aplaudit quan jovens lo deixondiment de la Thalía catalana sens que se 'ls fessen esquerps los tipos de la «Layeta de Sant Just» y «La Casa de despeses», han pogut mes tart admirar y assaborir les belleses del teatre que d' aquell ensaig n' ha nascut y que cada dia se va enriquint ab noves y abundantes obres de tot gènere y de mérit tant rellevant algunes d' elles, que fins han merescut ser imitades ó traduhides; Y finalment, per aixó fôu també que una franca encaixada de germanó, mes que de companyerisme, fundá cinch anys enrera la Jove Catalunya, d' ahont han surtit ja, y açó ho dich ab orgull per tots vosaltres, no personalitats que son esperances, sino personalitats que son ja reputacions ben sentades y que quan tinguéu mes cabells blanchs dels que teniu ara, Déu sab á quina altura rallarán; mas, ay! cal dirho tot; açó será, amichs meus, si les temors que sento quedan desvanescudes y oblidades com de tot cor voldria.

Si be es veritat, per honra seua, que no hi ha manifesta-

ció de catalanisme ahont la nostra joventut no sia brillantment representada; si be es veritat que en lo llibre y en la trona, en la premsa y en lo teatre, en certamens y academies la tercera generació dels conreadors de la restaurada llengua està inculcant l' amor á la terra, la fé en lo esdevenidor, y á sí meteixa 's gloria al gloriar la Mare Patria; no però, amichs meus, me sento jo tranquil y confiat al pensar en ella, ni deixo de sentir dins de tot del cor la espina del dubte, espina que voldria arrancarme y no encerto á ferho per més qu' ho provo y m' hi esforço.

Y es trist lo dubte que sento; es trist y no vull pas callarlo. Aixís tal volta, conegut que sia, hi haurá qui 's prenga pena de desvaneixermel' si es infundat, y si, per mala sort no fos aixís, qui avisat fuja 'l perill y 's pose á bon recés mentres es hora.

Quan set ó vuyt anys enrera los escriptors catalans no havian pretès encara tots, y en que sian tots está lo mal, passar plaça de gramátichs ó filólechs; quan les escoles no s' havian convertit en banderies, ni 's discutia ab injuriosa acritut ni 's feya propaganda sorda sobre l' us de determinades vocals ó la puresa d' una historia mes ó menys ben escrita; quan no s' inventavan paraules de mala lley per á substituirne de castisses; quan lo talent era humil, la joventut despagada de sí meteixa, lo mérit aplaudit y la bona fé sempre estimada; llavors sí! llavors sí que no hi havia per á que dubtar que les esperances tornarian realitats, que á l' aubada seguiria 'l sol y al deixondiment la vida y que després d' un paréntesis de segle y mîg en la nostra historia, hauria continuat aquella epopeya que 'ns hem esforçat en traure del oblit; mas avuy no hi ha tantes probabilitats de que així sia com al brotar en lo jardí dels Jochs Florals les primeres englantines.

Jo sé qu' es amarch y tant amarch com lo fel; lo que tinch l' atreviment, sino la virtut, de dirvos; sé que podrian objectar á mes rahons que com ara may hi havia hagut á Catalunya major moviment literari, com també, que tot lo nostre es ben estimat á casa y fora d' ella; mas jo puch respondreus', per á despullar de lleugeresa ó pessimisme més sospites, que si avuy som molts més que en altre temps, també, per contra, estém molt desunits y que tant com ha anat creixent l' amor que sentim per Catalunya s' ha anat

refredant lo foch de la germanó que 'ns acoblava per aixecarla y sostindrela en lo seti que li pertoca, corrent en conseqüència lo perill de veure l'arbre pompós de la nostra literatura, que tants vents desfermats no han lograt ajaure, tombar en terra, florit y tot com es de les branques, per lo rosèch del corch que mina ses arrels; ses arrels que ja tan endins del terreny han conseguit ficarse.

Creheume amichs, menys; moltíssim es lo que s'ha fet ja en la grandiosa obra de la nostra restauració literaria, mas per á poderla dur á bon terme; per á que pugam un dia coronar tan sumptuós edifici, cal ab verdadera necessitat interessarhi á tots los qui deurian estimarla, y açó sols podrém conseguirlo no desvirtuant ab les obres les paraules als quatre vents de la publicitat llançades; ja que d'altra manera podriam trovarnos, quan menys pensessem, ab que s'han prés per interessades mires les mes nobles manifestacions del nostre pur catalanisme. Cal per á açó no oblidar un sol moment que, si be es cert, cap de les literatures que'n diuhen provincials ha pujat al grau de desenrotllament y esplendidesa que la nostra, no es pas just ni prudent minvar les forces de sos adeptes ab lluytes estérils ó contraproduhents; perque ab tot y publicarse en catalá cròniques y poemes, diaris y noveles, comedies y revistes y tota altra classe de obres que produhescan les demés literatures, no está encara la nostra llengua en plena possessió del seu patrimoni com la dels húngars, ni s'han establert cátedres per á la seua ensenyança, com s'ha fet ab lo provençal; ni la Academia de Madrid l'ha regoneguda com á espanyola tot y tenint l'exemple de França que ha coronat la «Mireio» obrint aixís los braços á la parla de Jasmin y de Mistral.

Joi tinch per á mi que, avuy per avuy, aquest es lo fi, aquest l'elevat propòsit al qual deurian encaminarse, units y compactes, los esforços de tots los catalanistes. Voler, quasi es poguer y certament no es la constancia la virtut que menys caracteriza á la nostra nissaga. Deixem mesquines lluytes y apassionades controversies que per la escala del ridicul podrian durnos á la vulgaritat ó al archaisme, que han sigut sempre los derrers badalls de les decadencies; pensém que es massa lo que havem guanyat d'uns anys en aquesta part per á exposarho á grat-scient als embats de la sort, tant mes quan aquesta no menysprea

may la ceguera dels vells ni la inexperiencia dels joves per á burlarse d' uns y d' altres; y aixís com en difícils épokes de trista recordança, hem tingut seny á bastament per á retirar lo peu abans de donar un sol pas en la via de la inseguretat, fem ara per aturar-nos y esperar á veure, per á discutir si vos agrada lo que sia més prudent fer, no per interés nostre, si per lo de la llengua y literatura que tant estimém, y en lo deplorable cas de que algú, Déu no ho permeta, empés per l' intransigencia y cech per l' orgull, se mostrás sòrt á la vèu del verdader catalanisme, deixáu-lo anar, no us enlluherne la momentánea gloria de que pugja rodejarse y pensáu que en lo mes reduhit dels apostolats la defecció d' un traydor no matá l' idea de la nova escola; y no la matá, precisament perquè, com la nostra, (perdonáu-me la comparança) era bona, era justa y era santa.

Y ara, ja que sostindrem' per més temps en lo terreno á que he devallat, tal volta no fora agradós per á vosaltres ni prudent per á mi, permetáu-me termenar aquest bréu parlament tornant á l' alegoria qu' he pretès insinuarvos al començ, y desde ll' distingit lloch que m' heu confiat daré compliment per primera volta al nobilíssim servey que 'l meteix m' imposa.

No puch, com faria un experimentat capitá, marcar ab lo dit demunt la carta náutica les gerigonces que á la nau del catalanisme li calen fer per no embarrancar en cap dels illots que va trovant al pas; jo tinch per mi, que val més tornar enrera y cercar aygues de menys esculls y mellor fons per á guanyar via. Ara com ara, poch avançám y lo perill no 'ns deixa, y si per malaventura nostra, quan en lo més intrincat del pélach nos trovéssem se 'ns presentás lo corsari, llavors ¡ay de la nau! y ¡ay dels que l' estiman!

FRANCESCH UBACH Y VINYETA.

MALLORCA CRISTIANA

FRAGMENT DEL CANT V

EPISSODI DE HIMARA Y KERIMA.

Los uns á coronar las barbacas
y á reposar los altres se 'n anaren,
que perseguits per tropas cristianas
llassats, sens clucar l' ull, tres nits passaren.
Abu-Yáhie y 'ls capdills de llurs soldanes
en los brassos amants repós cercaren:
Selim d' ardent amor ab la follia
sol ab las dúas que son cor volia.

Era l' una, una perla, que las onas
de Barahim portaren, escullida
per rich joyell de las brillants coronas
y en la lleugera del Valf afegida.
D' un almaizar veladas sas rodonas,
palpitants formas, á gósar convida,
que tè la llum del sol en sas miradas,
y 'l calor dels seus raigs en sas besadas.

Sota un turbant de tela la més fina,
que d' enfilays de perlas guarnit n' era,
en llustrosos cargols de turmalina
queya demunt son pit la cabellera.
Y en dos clenxas partida, de cortina
servia al arca de passió sincera,
que al amor de Selim no més s' obria
y sa mirada sola reflectia.

Com las alas de un corp eran de Himara
negres los ulls; y de carmí tenyida
sa tersa galta, sa aramosa cara
del desert entre bellas escullida,
tè aquell to encisador que, la pell clara

per transparentas venas colorida,
á la esclava africana 'l preu li dona,
y en l' Harem li prepara la corona.

Kerima es sa rival. De brins de seda
sa rossa cabellera, es l' aureola
del seu verginal front. Si flors hi enreda
las eclipsa lo brill d' eixa corola.
Nascuda del Gayá en la salzereda
y captiva d' Alarbs, conserva sola
la puresa d' una ánima cristiana,
y en l' Harem la tendror de flor boscana.

Per sos ulls dos estels trencá Marfa
de sa rica corona lluminosa,
un bell cel de zafir son bláu li envia;
l' ona son moviment, perlas hi posa.
La palmera li ofrí sa gallardía;
sa flayre 'l gessamí, frescor la rosa,
pus contribuiren á sas formas bellas
lo cel, la mar, la terra y las estrellas.

Sa gentilesa y son posat revela
que no nasqué per ser de reys esclava;
sa menyspreant mirada lo cor gela
que més ardent per ella palpitava.
En son pit la bondat, no mes anhela
al pobre aconsolar, al qui li agrava
lo seu treball lo pés d' una cadena
lluny de sa llar hont sa aymadora pena.

D' esclavas mussulmanas rodejada
en la cort y serrall n' es la Senyora,
Sa ditxa per las altrás envejada,
mès murmurada may. Dominadora
en lo cor de Selim jamay negada
ha vist mercé que lo seu llavi implora;
y ell, que en son pit passió africana tanca,
sols ha gosat besarli sa má blanca.

Vestida d' una seda purpurina, la servia
turbant de flochs de neu, y en la cintura
pedrería y brillants; de glassa fina
completa un almaizar sa vestidura.
En verté coixins de seda damasquina
plorant entre 'ls plahers sa desventura
ab Himara á Selim allí esperava
que ab trist presentiment del camp tornava.

Ell vé com sempre amant: sa altiva cara
colrada en las batallas, n' es més bella.
A enterbolir las ayguas de font clara
vuy vé animat d' una passió novella.
Vuy fuig dels brassos de l' ardent Himara;
vuy cerca sols á la infantil ponzella,
que en ilusions s' entrega al qui ella adora,
al creuhat que més glories atresora.

—Selim, Selim! si de mon cor est dia
vols tu triufar deixa del teu Profeta
la falsa llei que al precipici 't guia.—
—Fidel encara est á ton Crist? plassetat!
Mes ¡qué importa!—Deya ell que ja tenia
la fatiga olvidada, y de poeta
y d' amant als arranchs ja s' entregava,
escláu son cor de sa primera esclava.

—Qué importa que jo adore al de La Meca,
y tu al de Sion? Per qué m' allargas
ay! ma ditxa un altre any? Tems sia seca
ta corona nupcial? Sian amargas
tas caricias per mi? Que allí hont s' aixeca
la lluna brillen creus?—No: murs, adargas
y pits tenim, y 'l Deu de la victoria
als vers creyents coronará de gloria.

Jo ¡ay! que m' oblidava en la batalla
fins del reyalme per ab tu pensarne!
Tu eras mon ardiment: més que la malla
tu guardavas mon pit. Oh! si mirarne
ta figura pogués en la muralla
aplaudint mon valor, y á mi volarne
de Kerima un somris, per obrir via
com trompa d' elefant mon bras seria.

Jo t' he vist, en mos somnis, d' atzusenias
y rosas coronada: en las planuras
consolant de la tórtola las penas
quant plora viuda sas delicias puras;
y brodadas tas tocas agarenas
de vivas papallonas, que seguras
estan en lo teu cap com demunt l' eura,
ó en lo cálzer florit que las abeura.

De ton bany en las ayguas cristallinas
que bullian d' amor quant t' hi acostavas;
servida per huris y tendras ninas
oferintse ab plaher per tas esclavas:

parant sos cants las áus; las clavellinas
amagantne sas flors; sas testas blavas
trayent del mar per véuret las sirenas,
y de Selim, rojas d' amor, las venas.

Jo t' aymo com la gota de la pluja
la terra assedegada per l' estiu;
com l' aucellet la brossa que se 'n puja
perá l' entrellassada del seu niu:
com lo serpent lo jas en que se duja,
com dels sorrals del Sahara en lo caliu
la fugitiva mar enganyadora
lo lleó cansat qu' ardent set devora.—

A Himara de Selim enamorada,
que sens sos besos no passava un dia,
soldana del serrall y menyspreada
rosegava lo cor la gelosia.
S' anayguava vehent l' altra adorada
de son galant senyor per qui daría
mil vidas si tingués, sa benhauransa
d' anar al Paradis fins la esperansa.

Demunt coixins de borrhissol de cigne
posituras creava las mes bellas:
son voluptuós amor no mès ser digne
volia de paraulas com aquellas:
y al contemplar al adalill insigne
sas gracias aplaudir, sempre novellas,
no 's cuydava del vel que li relisca
qu' es lo plaher missió de la odalisca.

—Vina (li deya) dolsament respira
y 'l remor del combat en estos brassos
vina á oblidar Selim. Si de una lira
las cordas te con móuen: si als leus passos
d' esbayladora hurí ton cor se gira,
de una cristiana los negats abraossos
oblidant, en almea transformada
me veurás ab tós besos animada.—

Y prenent una rica pandereta
ab cercle d' or, de cascabels guarnida,
una glassa de rosa, una cointeta
la garlanda que veyá mès florida,
ballava al seu devant riallera, inquieta,
las formas descubrint, que en sa fugida
amagar pretenia ab plechs de glassa
com la estrella volant que brilla y passa.

A las dúas Selim amor tenia
y entre 'l plaher y 'l sentiment lluytava:
á abdúas sas miradas repartia
y galant ab las dúas se mostrava.
Himara que un moment desapareixia
ab una copa d' or se presentava
coronada de rosas, y una gerra
com antiga bacant en la má esguerra.

L' Alkoran no autorisa la beguda
del néctar de las brancas pampolosas;
mès l' herba dels Fakis d' ells coneguda
n' era per sas virtuts miraculosas.
En lo deliri l' ànima perduda
del qui probá sas granas licorosas,
tot li sembla mès bell, y tot l' enganya
com als creyents lo *Vell de la Montanya*.

De son influencia Himara sabedora
dona á Selim la copa cisellada,
y omplintla de licor fins á la vora
prengué 'l llahut; y en un coixí tirada
ab los cabells desfets y ab veu sonora,
trayentne foch d' aquella ardent mirada,
d' Amed-al-Halevy cantá la troba
ab que 'l mágich poder de l' herba proba.

—Mès blanca que la lluna certa nina;
flexible com la palma sa cintura,
sempre de mi fugia, y viperina
per mi sa vista, á ma ternesa dura.
Pero trobía un altre jorn, divina,
plasenta cara, angelical figura;
y per no abrusá 'l cor ab sas miradas
sas grans pestanyas dolsament baixadas.

Sos brassos me vá obrir, y ardents besaren
mos llavis lo roser de sas galtetas:
oblidant lo menyspreu li regalaren
d' agraïment sentidas parauletas.
—Si á ta passió mas gracias s' entregaren;
si he vist mas trenas per ta má desfetas,
no es del amor (diguém) la flama inmensa
es lo such del *haschisch* qu' encen ma pensa.

Qu' es l' herba del plaher y l' alegria;
dels amants menyspreats la intercessora.
en lo cor desvetillantne 'l qu' hi dormia
desitj-voluptuós que lo devora.
Vols en la *cassa* apoderarte un dia

de la dayna poruca y saltadora?
Deixali esbrotonar sens inquietála
la tendra planta qu' est licor regala.—

Mientras allí passavan tals escenas,
en una de las tendas cristianas.

DÁMAS CALVET.

BIBLIOGRAFIA

CANSONS ALEGRES de un fadrí festejador.—Barcelona Estampa catalana de L. Obradors y P. Sulé—M. DCCC. LXX V.

AVANT. Poesías catalanas de Apeles Mestres.—Progrés, Virtut y Amor—es nostre lema sant. Clavé.—Barcelona.—Imprenta de La Renaxensa.—Montjuich del Bisbe, 3, baixos—1875.

Si una versificació fàcil y correcta, si un llenguatge castís y triat, si un notable acert en las combinacions métricas fossen las úniques qualitats exigibles en las obras poéticas, la coleccioneta titulada *Cançons alegres* fora lo que se sol dir de cap d'ala, tanta es la proporció en que 's trovan reunidas ditas qualitats en las dotze poesías que la constituheixen.

No es aixó sol, empero, lo que fa la poesia, y segons sia 'l género, altrás condicions deuen veures'hi satisfetas, altrás lleys no infringidas per á que meresca 'l nom de tal y omple y complague l' ánim del lector com deu ferho la veritable poesia.

Sian las que 's vulgan las aficions que cada hu sente per un ó per altre dels géneros poétichs, pot elevarse á la categoria d' axioma crítich, que la poesia, producte com es de la aliansa sublime de la sana imaginació y del sentiment, facultats que una y altra li son necessarias baix pena d' incorre, en defecte d' una d' ellas, ó en un idealisme estravagant y buyt de sentit comú ó en un sentimentalisme plo-raner y antipátich; que la poesia, dich, deu parlar á aquella y á aquest, deu ferir y excitar á abduas produhint en lo qui llegeixi una commoció en que hi estigan igualment interessadas una y altra d' aquellas duas facultats per escelencia espirituals.

Apuntat aquest principi, queda ja fet altre tant ab las dificultats que te de presentar lo género amatori, dificultats que arrencan precisament de la índole material y espiritual á la vegada de la passió que celebra.

Lo poeta que canta l' amor y no l' amor com á sentiment general en que 's reasumeixen las facultats ben volents del home, sino l' amor en la accepció concreta de la paraula, l' amor á la dona, es,—perdonis lo capritxós de la comparació,—una especie de Blondin, que camina en l' ayre sollicitat á la vegada per lo sensualisme y per l' idealisme que son lo buyt que obre sa gola á cada costat d' ell y amenaça devorarle si ab lo balanci de son recte criteri no va fixant son centre de gravetat y mantenintse equidistant del un y del altre estrem,

sense despoetisar sa passió decantantse á la una banda ni desnaturalisarla decantantse á la altra.

Concretant la idea ; la poesia que canta l' element material, un dels dos que constitueixen l' amor, difícilment pot ser poesia que satisfasse á la imaginació y al sentiment, que eleve l' esperit á la idea de bellesa, última mira á que deu tendir lo poeta. Y vice-versa, la poesia que cante l' amor com á passió inmaterial, deslligada del tot de la traba dels sentits es veritable poesia, realisa la bellesa, pero en cambi canta una abstracció, una aspiració mes que una realitat, abstracció que anomena amor y que objectiva en una dona sols per lo caràcter mes ó menos remot d' afinitat que te ab la passió que aquesta inspira.

Cantar l' amor, passió per la dona, passió terrestre, forçada, mercés al llaç indisoluble que lliga la ànima al cos á materialisarse en aquest, á ferne participants als sentits es una tasca espinosa y que arrastra fàcilment al sensualisme y devegadas á la llicència.

Las *Cansons alegres* inspiradas en sa major part en semblant passió, pecan bona mica d' aquest mal; son sensualistas y alguns cops cauhen en lo llicenciós, caygudas que no repugnan tant potser per aquelles qualitats de forma que son distintivas de las composicions que forman la colecció d' aquell títol.

Lo petó es l' ànima de tals composicions: en totes ó en quasi totes hi intervé 'l petó, fórmula sintética de la passió amorosa, que participa de la doble naturalesa d' aquesta y que es lo primer pas donat en la senda de la materialisació d' aquell sentiment.

Lo petó com á idea mare, en una composició poética, la converteix fàcilment al sensualisme y per desgracia l' autor de las *Cansons alegres* no sab evitar sempre aquest escull y, xocant ab ell, dona á sas ideas un tint, lleuger quasi sempre, marcat algun cop de materialisme, renyit en nostre concepte ab la idea poética.

Va de bo, Allí, Si fos ara, La sardana y Renyim ne son prova palpable, puig, mes ó menos pronunciat, tenen aquest tint, en detriment de la moralitat que nosaltres volem veure brillar sempre y en primer terme en tota obra poética, y de la bellesa que constitueix son objectiu final.

Alguna cosa d' aixó tenen algunas altres entre las poesias restants, pero en ellas se fa sino mes perdonable, mes digne de dissimulació, porque ve ofuscat y encubert ó per la delicadesa d' alguns tochs y la poética naturalitat que respiran *Pluja d' Abril, Sol de nit, Gelosia curada y Tots sols* que no vacilem en colocar, per lo nostre gust, al devant de totes las demés, seguida immediatament per *La vella*, ó per l' accent apassionat que tenen *M' ha dit que sí y Epítalami* que fora també de lo millor sino fos la estrofa final en nostre concepte fora completament de to dintre del to general de la composició.

Ab curiositat esperavam la anunciada publicació d' un volum de poesías degudas á la ploma d' un poeta per á nosaltres desconegut y sense precedents en la esfera pública de la literatura catalana. Una sola poesia havíam llegit d' ell, *La cassera reyal*, inserta en l' *Anuari catalá* recientment publicat, y ella, ab tot y sa falta de pretensions, estava tant ben dibuixada —y la paraula dibuixada ve á tom dat lo caràcter exclusivament descriptiu que representava,—que 'ns havia cridat favorablement la atenció y era motiu bastant per á unir á la curiositat una certa esperansa de llegir alguna cosa de bo.

Confessem que no ha surtit defraudada tal esperansa. La colecció de poesías que titula *Avant* D. Apeles Mestres, son autor, pot figurar sense aixiquirse al costat de moltes de las produccions de la nostra literatura contemporánea, sino tant com una realitat, com una penyor que li garanteix á aquesta en l' esdevenidor favorables resultats. Las poesías del *Avant* son, com qui diu, lo primerench vagit d' un poeta original dintre 'l clos de la nostra poesia, d' un poeta que, verge de la admósfera de escola en que 's nudreixen las facultats poéticas de molts dels qui han conresat fins ara la musa catalana y que dona á aquesta mes unitat que varietat y per lo tant una unitat que te ribets d' uniformitat, s' emancipa de las lleys que han vingut essent mes predilectament acatadas entre nosaltres, fa, com si diguésem, rengle apart entre 'ls nostres poetas é introduheix sino nous géneros literaris, especies novas dintre d' ells, contribuhint al aixamplament de la base un si es no es raquítica en que descansa la columna triomfal del renaixement literari de la llengua de Catalunya.

Existeix una escola literaria que no ha pres carta de naturalesa aquí pero que han elevat á gran altura en altres paissos, en especial en Fransa y Alemanyia, las portentosas creacions d' alguns genis poétichs de primera talla, que, rompent ab totas las trabas de la tradició académica, considerant impuras las fonts de estética bellesa que la inspiració feya brollar ab sa vareta mágica de la contemplació de la naturalesa ó del amorós estudi dels sentiments individuals en quant afectavan lo caràcter de tal bellesa, ha pretés fer de la poesia lírica l' eco de las aspiracions y dels sentiments que ha descubert y á voltas imposat á las multitudes, lo sublim tornaveu hont repercutís y s' irradiés en pluja de sons atronadors la veu dels pobles envilitis per lo passat y regenerantse en lo present, la entussiasta cantora y ferma propagandista del progrés y de la civilisació que ha vist caracterisar de ple la época en que havian nat sos mes fervents adeptes.

Aquesta escola literaria—política que sol ser demócrata en las monarquías, demagoga en las democracias, anárquica en las demagogias, que 's deixa seduhir á tota hora per lo cinturó mágich de la utopia y que en política es archi-idealista y archi-ilusa, es per un contrast notabilíssim realista en sos procediments, materialista en

filosofia, atea en religió, escéptica en moral; contrast xocant que 's presta á mil consideracions, mes que mes quan es possible que 'l primer caràcter sia una derivació del segon, com l' efecte ho es de la causa, com la idea general ho es de la particular. Com si en lo fons de la naturalesa humana existís una fatal necessitat d' idealisar, de somniar, d' elevarse sobre la realitat de la vida per á perdres en la inmensitat de lo fantástich, necessitat que se sacia en l' utopisme, en l' idealisme polítich quan no pot trovar sa eixida en l' utopisme, en l' idealisme moral. Gœthe y Byron y Víctor Hugo y Heine, pares ó padrins d' aquest escepticisme moral, son revolucionaris en política, com son revolucionaris, per exemple, en nostra Espanya, Espronceda y Figaro y tants altres, adeptes tots ab mes ó menos independència d' aquella escola.

Las poesías del *Avant* giran al entorn del eix en que aquesta se sosté. En lo fons, en quant son polítiques, son avansadas en ideas, vislumbrants' hi al través de las vagas y prudentes formas de que la idea política 's revesteix, fins de la d' inocent aspiració, una certa creencia en la possibilitat práctica de teorías que en estat de tals se presentan ab matissos seductors, pero que al ser passadas per lo garbell de la realisació fan com aquellas bombas ab que 'ls noys jugan, vermellas, aéreas, transparents, que 's reduheixen á un insignificant tros de goma no be la punta d' un gabinet penetra sas llisas parets y obre bretxa per hont escapar-se 'l gas de que estavan infladas.

Be ho diu Apeles Mestres en son *Preludi*:

Somfo una terra fértil
d' eterna pau,
somfo uns homes que crusan
cel, terra y mar
y que sense dirho, diuhen
—¡Tots som germans!....

Ho somía, pero al despertar de tan venturós somni, al desvaneixes aquellas creacions de la fantasía enfebrada,

moltas vegadas voldría
poder plorar.

Es que son somnis que no 's graduan ni 's graduarán may de veritats. Debades satírich intencionat, apunta l' arch de son ingeni al *Soldat* y escomet en boca del armer al fusell, instrument de las tiranías, suspirant pèl temps en que

en lloch d' armes
hi courém pa dins d' aqueix forn:

debadés creu' als pobles en vies d' un mellorament indefinit y en possessió de un prehuat sentiment de dignitat quan

lo xiulet estrident d' un tren que arriba
dispersa en sech la estranya comitiva

de follets y gegants y esperits y bruixas, emblema del fanatisme; sempre la humanitat será la mateixa, ahir, avuy y demá; cambiarán las formas esteriors, lo fons se mantindrà immutable; sempre 'ls soberrans *humillarán á sas peanas*, sianho de dret diví, sianho de dret plebey; sempre, quan se trenque de tant estirar la *corda de la bandola*, farà un espetech y fíblará potser la ma que cargole la clavilla, pero aquesta ma la sustituhirá desseguida per una altra corda; y sempre, per fi, 'ls pobles serán fanátichs, ja cregan en las creacions sobrenaturals, ja en las utópicas creacions de sos cortesans, ab la diferencia de que aquellas, quant menos, tenen un fons de poesia y baix lo punt de vista práctic solen acompanyar en qui las creu á una pacient resignació en las desgracias de la vida y á una encisadora dolsura de sentiments, mentres que aquestas no fan sino afluir los llassos que mantenen fermament unidas las diversas capas socials y engendran febras y rancunias y malestars precursors de terribles venjansas en los dias crítichs per que atravessan las societats d' en tant en tant.

Si 'l temps y 'l lloch no 'ns faltessen, fácil creyem que fora la tasca d' anar senyalant punt per punt los que d' afinitat existeixen entre las poesías del *Avant* y las d' aquella escola que hem procurat avans, mes ó menos be, caracterisar. Las voleu veure realistas? Si descriuhen, retratan: la fantasía del autor es una cámara oscura hont se pinta la naturalesa física y moral tal com es, sense que la embelleixe ab cambiants estranys á sa manera esterior de presentarse la llum que s' irradia del íntim sentiment del poeta idealista. ¿Las voleu veure irreligiosas? Encor que incidentalment, se deixa sentir la influencia d' aquest caràcter negatiu y potser anti-poétich en algunas d' ellas, com *Lo sant y la peana*, *Lo mort y 'l ciri*, y en lo to general dels sentiments que informan las poesías del *Llibre del cor*. ¿Escépticas en moral? Estudiem, per exemple, la noció de la dona y la concepció del amor en aquesta mateixa secció íntima. Son Espronceda y Heine sense la brillantor y l' apassionament d' aquell y sense l' espiritual causticisme que sol distingir las obras d' aquest últim.

La influencia de certs poetes estrangers es visible y á tant arriba que fins en la forma estrínseca de las poesías d' en Mestres se transparenta, essent testimoni calificat que acusa 'l género de lecturas en que aquest s' ha nodrit y que han determinat la manera esterior d' operar de sa imaginació y de son instint poétich. Los versos de nou sílabas, las rimas aparelladas, la combinació artificiosa de las estrofas en algunas cansons inspiradas en Beranger, la elecció dels assumptos,

galicismes en la expressió y fins aquella aspror inarmónica que tenen bona part dels versos francesos anuncian al analista la proporció no escassa en que l'element estranger ha contribuït á la elaboració d'aquells compostos.

Felissent no es un ingeni poétich vulgar lo qui ab tals ingredients ha contat per á fer sa obra y 'ls rasgos de bona marca que en aquesta s'observan distan de ser escassos. Si 'ls nostres lectors volgués-sen comprobarho, no haurian de fer sino agafar la obra. Indubtablement llegirian ab tanta fruició com nosaltres composicions com *L' desertor* sobre tot per sa estrofa final; *La cansó del armer* que duhem citada; *L' gran Emperador*, magnífica balada de lo mellor que conté l' *Avant*; *L' bou* per lo ingeniós de sa artificiosa faula, en qual género mostra l' autor especials disposicions; *Llibertat*, variació preciosa sobre un tema vell, que de bona gana reproduhiriam íntegra; *L's dos jochs*, pensament original y executat ab una soltura altament agradosa: y en lo *Llibre del cor* las que duhen los números XII, XXIII y XXXIV; la LIII per mes que 'l género en la poesia no 'ns sia simpátich; la CXXXV, la LXXII inspirada en un dels cantars del llibre d'aquest nom de Heine, la CXV, la CVII y CXVI y altrás que podríam citar.

En resúmen. ¿Debém felicitarlos de la publicació del *Avant*? Sí, y ho repetim, mes que com una realitat, com una esperansa que sentiriam veure defraudada com li veuríam si no retirés son autor los propósits que manifesta en la dedicatoria del llibre *Als seus amichs*. ¿Podém fer altre tant respecte á la introducció d'un nou género en la literatura catalana? Segons com, sí; segons com, no. Som partidaris de la que podríam dir política d' ampla base; en aquest concepte no rebutjem cap género de poesia, y aixís contestém afirmativament á la pregunta. Sí, empero, l' exemple hagués de ser seguit per los molts que comensan á esgrimar sas armas en la palestra de la nostra poesia, contestarém que no. Semblant género de poesia necessita condicions especials que no tots reuneixen ni creyem que abunden entre 'ls poetes novensans; potser mes que cap altre, necessita una espontaneïtat que no poden donar sino dots especials per á son cultiu. En altres géneros se pot ser agradable fins essent plagiari; en aquest se necessita, per á ferlo passable, 'l segell de la originalitat quant menos relativa.

J. SARDÀ.

GRAMÁTICA CATALANA.—Estudis sobre la mateixa, per D. Ignasi Farré y Carrió, llicenciat en Filosofia y Lletres, substitut de la càtedra de llatí en lo Institut de Barcelona, etc.—Barcelona—Imprenta de LA RENAXENSA—Monjuich del Bisbe, 3—baxos—1874.

Ab aquest títol lo conegut escriptor N' Ignasi Farré y Carrió, ha publicat un petit volúm contenint uns *estudis* sobre nostra gramàtica, que descollan bonament per la manera molt clara ab que estan desenvolupats. Despres de las gramàticas catalanas publicadas en lo que va de segle, los *estudis* del Sr. Farré—qui ab vera modestia diu, no l' ha mogut altre objecte en la publicació de sa obra, que *«afegir una pedreta mes al edifici del renaxement de la llenga»*—nos han causat molt bon efecte, puig deixan veurer en ells l' estudi de la parla catalana molt digne de tenir imitadors.

Com deu ferse en tota gramàtica, y mes en la catalana qu' en aquest punt li mancan regles fixas, lo Sr. Farré dedica bona part de la seva obra, al estudi de la Ortografia. Per mes que no 'ns contém partidaris de la escola fonética, en la que lo Sr. Farré funda sa ortografia, dit senyor dona rahons bastant acceptables del perque la ségueix, si be segons lo mateix autor, no 's pot declarar del tot partidari de la mentada escola, per la *«sensilla rahó de que, no hi ha hagut encara cap autoritat reconeguda en la llenga, qu' haja manifestat quina era la qu' es deu haber de seguir. La seguim en tot alló que no 'ns puga ser estranys.»*

A mes lo Sr. Farré adopta en part aquella escola ab un motiu per demés plausible, aytal es, pera que 's veji *«si pot ó no servir de patró pera, la unificació de l' ortografia pera satisfer lo somni daurat dels catalanistas y l' desitx dels que aprenen ab afany la llenga.»*

Per mes que no estém conformes ab la escola ortogràfica adoptada per lo Sr. Farré, no podém menys en aquesta part, que felicitar de cor al autor dels *«Estudis»*, per lo cel que 'l distingeix, y 'l preguém no 's deixi d' escriurer y propagar sos coneixements, en un punt que tant de be pot fer á nostra renaixensa literaria.

J. F. É I.

CONSISTORI DELS JOCHS FLORALS DE BARCELONA

Després de la publicació del *cartell* que ab data de 8 del passat Febrer vejé la llum en los periódichs, algunas Corporacions y particulars han tingut á bé oferir nous premis que deurán esser adjudicats en la festa d'enguany, baix las condicions que mes avall van á ser-ne exposadas.

Lo retrás ab que han sigut oferts, degut en part al mal estat de las comunicacions, y ademés á la forsosa tardansa per part d'est Consistori en notificar sa definitiva constitució á las Corporacions á que es costum donarne coneixement, han fet que dits premis no poguessen incloure's en lo sobredit *cartell*; desitjós empero de correspondre á la generositat y galanteria dels ofertors, te l'honra de anunciarlos als poetas y escriptors catalans que vullan obtarhi, podent esser remesas las composicions baix la mateixa forma en lo *cartell* anunciada, fins al mitj-dia del 20 de Abril, ampliantse lo terme pera aquets premis únicament, en rahó al retart ab que s'anuncian.

Los premis indicats son los següents:

Un liri de plata de tres flors y un sol tronch, ofert per la Excelentíssima Diputació Provincial de Lleyda al «millor treball poétich sobre qualsevol punt de la historia de aquella capital ó de sa Provincia.»

Un ram de llorer d'or, ofert per la Excma. Diputació Provincial de Girona, á «la millor poesia histórica sobre assumpto ó personatge de aquella Provincia.»

Una planxa de marbre negre ab relleus de plata commemoratius de las glorias de Santa Eulalia y las de sa bandera, á la millor poesia que las cante; oferta feta per l'Ilustríssim senyor Bisbe de aquesta Diócessis.

Un exemplar dels «Contes et légendes» de Leon Laujon, ilustrats per Doré, Bertail, Foulquier, etc.; altre exemplar del Paradís perdut de Milton, y un altre del Infern del Dant, ilustrats també per Gustave Doré, ricament enquadernats tots tres, oferta feta per la Redacció de la Revista Catalana LA RENAXENSA á la «millor colecció de narracions populars ó de imaginació, escrita en prosa, qual número no passe de dotze.»

Y finalment *La medalla de plata del Ateneo Barcelonés*, oferta per

esta Corporació al «millor estudi crítich en prosa sobre 'l següent tema:—«Teatre Catalá.—Sas tradicions.—Son estat actual.—Fins á quin punt es que convé son foment.»

Tot lo qual se anuncia y 's fá públich pera coneixement de tots.

Barcelona 10 de Mars de 1875.

Per A. del C.—Lo President, F. Pelay Briz.—Lo Secretari, J. Roca y Roca.

LLISTA DE LAS COMPOSICIONES REBUDAS EN SECRETARÍA

—67. La missió del Trovador. *Cantan! Dels grans Profetas l' arpa consoladora ressó supremo en vostres himnes te.* LLUIS ROCA.—68. Desitj de l' ànima. *La mort es vida per unir-se ab Deu etc.*—69. Cant bélich. *Sus!*—70. Lo pa de boda.—71. Corpus. *Tot passa.*—72. Foren! *Lo plaher es fum.*—73. *Ay del que sin honor vive, que vida sin honra mata.* RENART.—74. Lo poble devot. *Qui sab si 'ns minvó 'l dot de les centuries, etc.* COLLELL.—75. La lluyta del esperit. *Ubi est fortitudo mea ut sustineam; etc.* JOB.—76. Lo príncep malaurat. *Feslos dir lo parenostre al vespre y al dematí.* Cansó popular.—77. Balada Cuanta mudanza en un dia.—78. Gran judici contre 'l vici.—79. Amor llunàtich. *Cosas del cor.*—80. La esperansa. *Segad esa garganta, siempre sedienta de la sangre vuestra.* ERCILLA.—81. A unes ruines. *Estas, Fabio, ¡ay dolor! que ves ahora etc.* RIOJA.—82. Lo plor de l' ànima. *¡Ay de mí!*—83. Desdeny. *Si te he visto no me acuerdo.*—84. La noya robada. *Se parte el corazon con tal relato.*—85. Cansó. *Aubada.*—86. Guerra. *Romans mitj històrich.*—87. La matansa de Mesina. *Vuy será que 'ns mostrarem qui som.* MUNTANER.—88. Vesprada. *Admiració.*—89. Anyorament. *¿Où pensez vous aller?*—90. Albada. *M' aturdeix de la terra lo brugit espantós que al cor retróna.*—91. Gelosía. *Son las quietas ale-nadas, de las auras enbaumadas qui porta zels á mon cor.* ANGEL GUIMERÁ.—92. Coloma. *Aprended flores de mí lo que ca de ayer á hoy.*—93. Vesprada. *Feliz un tiempo mi dolor sentía, feliz un tiempo mi dolor lloraba.*—94. Alvarez. *Guerrer y martre.*—95. Cant nou. *Alegries.*—96. *¡Qu' es bonich lo mon! Vanitas!*—97. Le Papillon. *Dieu.*—98. A Girona. *Recorts.*—99. Lo fill del geni. *Laudes.*—100. Espill. *Gloria á tí, oh Senyor, que el cielo habitas.*—101. Fivaller. *Com s' anyoran aquells dias.*

Lo que s' anuncia pera satisfacció dels interessats.

Barcelona 15 de Mars de 1875.

NOVAS

Després d'una llarguíssima interrupció, deguda á causas ben independents de la voluntat de son autor, ha terminat la publicació de la importantíssima *Historia del memorable sitio y bloqueo de Barcelona en 1713* de que hem parlat algunes vegades en las planas d'aquesta Revista. Pera convencences de la importancia d'aquesta obra bastará dir que consta de dos volums que tenen un total d'unas 1700 planas, ocupadas en gran part per documents històrichs referents á aquell gloriós acontexement per hont se veurá si la materia ha sigut tractada ab veritable conciencia d'historiador. Importantíssim es lo servey que ha prestat á la historia pátria y mes especialment á la d'esta localitat lo Rnt. D. Mateu Bruguera, ab la mencionada publicació, per lo qual mereix las felicitacions mes entussiasmas. No volém dexas de traduhir, com una mostra del esperit de la obra, las notables paraulas ab que termina. «Avans d'acabar creyém oportú manifestar als lectors d'aquesta Historia que per la nostra part hem procurat cumplir lo que prometerem al donarla á llum: no 'ns queda ara sino excitar á tots los catalans á que estimen á sa pátria y admiren als antepassats que tant s'esmeraren en defensar y voler conservar ilesos los Furs y Privilegis que tant havian enaltit al Principat: una sia la veu y únich lo lema de tots y aquest sia 'l de ¡visca Catalunya!.....»

Cumplint la Academia de Bonas Llettras ab sa missió, qu'es lo foment dels estudis que 's refereixen á la historia patria, ha acordat obrir un certámen pera premiar, ab la cantitat de cinch mil rals, al autor del millor estudi històrich-analítich documentat sobre 'ls Usatjes y Constitucions de Catalunya ab referencia á algú dels punts de nostre dret foral.

S'ha publicat en esta ciutat y s'espen en la llibreria de Verdaguer y demés principals d'esta ciutat, un *Ofici de la Setmana Santa traduhit del llatí al catalá*. Forma un volum, del tamany dels llibres d'anar á missa, imprés ab lletra clara y contenint 356 planas de test. Es degut á la poma del malograt Rvnt. D. Anton Vergés y Mirassó, Prebere.

y está dedicat al que es avuy Bisbe d' esta Diócessis, Il·lustríssim Sr. D. Joaquim Lluch.

D. Andreu Balaguer y Merino, ha sigut nomenat soci honorari de la Real Academia de Bonas Lletres d' aquesta Capital y En Francisco Maspons y Labrós qu' obtenia aquell títol en la matexa Academia, ha sigut elegit Académich numerari. A abdos los felicitém per tals nombraments.

S' ha estrenat al Odeon la pessa en un acte d' en Antoni Ferrer y Codina *Aucells d' América*.

Lo dimecres 17 del corrent se verificará en dit Teatre, y en altre de las funcions catalanas que ab tant d' éxit se venen donant, la primera representació del nou drama del citat Sr. Codina y del Sr. Malet *La casa Payral*.

Lo divendres Sant se cantarán a l' Iglesia de Sant Jaume *Las set paraulas*, oratori compost per nostre amich y col·laborador en Joseph Rodoreda. Sabem que en sa execució pendrán part notables artistes y alguns joves aficionats. Nosaltres qu' hem pogut apreciar las nombrosas bel·lesas que conté l' obra, felicitem ja desde ara á son autor.

Vint y tres son los projectes presentats al Excm. Ajuntament obtant al premi ofert al mellor monument pera commemorar las glorias d' Espanya en la guerra d' África. D' entre ells alguns cridan justament l' atenció del públich, puig revelan molt bon gust y grans conexements en l' art arquitectónich.

Ha sortit en la llibreria de Verdaguer un plech del *Cansoner* que publica en Marian Aguiló, contenint la continuació de *Lo venturós pelegrí*.

En la matexa s' ha posat á la venda la nova colecció de poesías de D. Francesch Pelay Briz titulada: *Lo llibre del cor meu*. Nos n' ocuparem ab la detenció que 's mereix.

Traduhim de *La Lucha* de Gerona del 18 de Febrer.

«A las cinch de la tarde del diumenge passat, 14 del actual, se reuni la Associació literaria d' aquesta ciutat en Junta general de socis com estava anunciat, en lo saló de sessions de las Casas Consistorials.

Foren examinats y aprobats los comptes de 1874, que la Junta Directiva posá de manifest ab sos justificatius, y com

per las desfavorables circumstancies del passat any disminuï un tant lo nombre de socis y resultà un dèficit pera cubrir lo cost d' impressió del volum en dit any, qu' està termenantse, y en lo qual se publican no solzament tots los treballs premiats en lo certàmen de 1874 si que també los del de 1873 que en l' anterior volum no pogueren publicar: se oferí la matexa Junta Directiva á cubrir per son compte per ella l' indicat dèficit, essent acceptada esta proposició, obtenint un vot de gracias y l' encàrrech de cuydar fins á sa terminació de l' impressió del referit volum.

Se procedí després á la renovació de la Junta y del Jurat pera 1875, á tenor dels articles 4.ª y 5.ª del Reglament; resultant elegits los senyors següents:

Junta Directiva.—President, D. Enrich Claudi Girbal.—Vice-President, D. Joseph M.ª Pellicer.—Vocal sens càrrech, D. Joaquim Carreras.—Tresorer, D. Gabriel March.—Secretari, D. Jaume Brunet.

Jurat.—D. Francisco de P. Franquesa.—D. Salvador Quintana, Pbre.—D. Pelegrí Calle.

Suplents.—D. Antoni Bigau.—D. Narcis Viñas.

En la sessió regnà la mes gran cordialitat y una armonia de miras que fa presagiar per l' Associació literaria de Girona llarchs anys de robusta vida; y termenà donant per unanimitat un vot de gracias á las autoritats, corporacions y particulars que en lo darrer certàmen oferiren premi, y á la Junta Directiva y al Jurat sortint per lo be que desempenyaren sa comanda; expressantse que axís se fassa saber als interessats.»

TAULA DEL PRESENT NÚMERO

Pompeyo Gener.	La llegenda del juhèu errant.	381
Francesch Ubach y Vinyeta.	Discurs pronunciat en la sessió inaugural que celebrà la Jove Catalunya.	389
Dámas Calvet.	Mallorca cristiana.	395
J. Sardá.	Cançons alegres.—Avant (Bibliografia).	401
J. F. é I.	Gramática catalana (Bibliografia).	407
	Consistori dels Jochs Florals de Barcelona.	408